

חיים לייב פקרים

פרופ' פקרים נולד בליטא בשנת 1908. ב-1934 קיבל תואר דוקטור למדעים במכון לטכנולוגיה במסצ'וסטס ועד 1941 היה חבר סגל המרצים של המכון. בתקופה זו פיתח ביחד עם פרופ' ג'יא' טיילור את התיאוריה של גלים אטמוספריים. משנת 1941 עד לעלייתו לארץ ב-1948 היה יו"ר קבוצת הפיסיקאים המתמטיים למחקר מלחמתי באוניברסיטת קולומביה וחבר המכון למחקר מתקדם בפרינסטון. פרופ' פקרים בנה את המחשב האלקטרוני הראשון בארץ במכון ויצמן בשנת 1954 תוך הקדמת מדיעות מפותחות במערב אירופה, והעמיד את ישראל בשורה הראשונה בתחום המחשוב. המחשב הזה הועמד כבר אז לרשות המוסדות להשכלה גבוהה בארץ ולרשות מערכת הביטחון.

פקרים תרם גם להקמת המכון לגיאופיסיקה ולארגון סקרים על מיפוי מקורות מים ונפט בארץ. ליזמתו נרשמו תוצאות, שפתחו אופקים חדשים בתחומים שונים. הוא היה הראשון שנתן את ההסבר הנכון לתופעות שונות הקשורות בהתפשטות גלים בים – בעזרת מודל העושה את שמו, והיה הראשון שחישב את התנודות העצמיות של כדור הארץ והסביר תופעות שהתגלו ברישומים של רעידות אדמה חזקות. הוא תרם הרבה לידע על כדור הארץ ועל סביבתו – ממרכזו ועד לשכבות העליונות של האטמוספירה. פקרים גלש הרבה מעבר לתחום הגיאופיסיקה, וקיבל תוצאות חשובות גם בנושאים אחרים כגון חישוב רמות האנרגיה של המימן ושל יסודות מורכבים.

במשך עשרים וחמש שנה, עד לפרישתו מהוראה ב-1973, שימש יו"ר המחלקה למתמטיקה שימושית במכון ויצמן. הוא עסק במחקרי הספקטרוסקופייה של אטומים בעלי שני אלקטרונים של כדור הארץ ובמחקר מקור השדה המגנטי שלו וכן בתיאוריות הגאות והשפל באוקיאנוסים. הוא כיהן כסגן יו"ר האיגוד הסיסמולוגי העולמי. ב-1966 קיבל את פרס רוטשילד במתמטיקה. קיבל תואר דוקטור לשם כבוד מטעם האוניברסיטה העברית בירושלים ומטעם אוניברסיטת תל-אביב. בשנת 1980 קיבל את פרס ישראל בפיסיקה. פרופ' פקרים היה חבר באקדמיות הלאומיות למדעים של ישראל, של ארצות הברית ושל איטליה, באקדמיה האמריקנית לאמנויות ולמדעים ובחברה המלכותית הבריטית לאסטרונומיה.

בן 85 היה במוותו. הלך לעולמו ביום ג' באדר תשנ"ג (24.2.93).

יהי זכרו ברוך!